

AMERIKOS LIETUVIŲ KULTŪROS ARCHYVAS (ALKA)

MARTYNO BRAKO ARCHYVAS

BENDRAS BYLŲ APYRAŠAS

Eil. Nr.	Bylos Nr.	Bylos pavadinimas
1.	1	Klaipėdos krašto atskyrimas 1918 ir prijungimas 1923 Mišraus pobūdžio medžiaga. Iškarpos iš laikraščių, vėlesnių metų Klaipėdos atgavimo paminėjimai, K. Pakšto str. "Amerikos oficialioji nuomonė Lietuvos ribų klausimu 1919 m. (AIDAI, 1959, Nr. 5); žurnalas STUDENTŲ ŽODIS, 1943 kovo Vol. 11 – jame J. Budrio prisiminimai apie Klaipėdos paėmimą; kai kurie memorandumai ir dokumentai.
2.	2	Mažoji Lietuva lietuviškos tremties visuomeninėje veikloje Medžiaga apie Mažosios Lietuvos Bičiulių draugijas, Tilžės akto, K. Donelaičio, sausio 15-osios d. paminėjimus; šiupinius.
3.	3	1939, Anschluss 1 vokas – korespondencija (15 vnt.) 2 vokas – Vyriausybės žinios – 5 vnt. 3 vokas – spaudos iškarpos
4.	4	Klaipėdos kraštas po 1939 ir po 1945 Oficiali Vokietijos įstaigų dokumentacija ir komentarai pilietybės suteikimo klausimais, gausios iškarpos iš vokiškų laikraščių; pasakojimai žmonių, atvykusių į Vakarų iš Klaipėdos krašto; ELTOS informacijos apie padėtį Klaipėdos krašte. 1989 m. žurnalas <i>Jūra</i> .
5.	5	"Kaliningradskaja oblastj" Iškarpos iš sovietmečiu leistų lietuviškų žurnalų ir laikraščių: Mokslas ir gyvenimas, Liaudies ūkis, Tiesa, Į laisvę ir kt. J. G. Herderio bibliotekos biuletiniai (1978-1980) vokiečių kalba – 7 vnt. Daug kopijų iš laikraščio <i>Das Ostpreußenblatt</i> . Kopija W. Starlinger knygos GRENZEN DER SOWJETMACHT, 1955. (P. 287-333).
6.	6	Mažoji Lietuva ir VLIKas Vokietijoje Susirašinėjimas ir Klaipėdos krašto teisinės ir ekonominės/politinės padėties analizė. Kitų lietuviškų politinių organizacijų (Lietuvių tautinis sąjūdis, Vilniaus krašto lietuvių sąjunga etc.) veikla ir VLIKo vertinimai. G. Sauerveino <i>Mažosios Lietuvos lietuvių tremtinių pirmieji rūpesčiai, Mažosios Lietuvos lietuvių deklaracija, Mažosios Lietuvos lietuvių protestas</i> ir kt. dokumentai. Erdmono Simonaičio kelionė į Ameriką 1954 m. (Atskirame voke) 1951-1952 m. Martyno Brako Dienynas <i>VLIK'e Vokietijoje</i> . (Atskirame voke)

7.	7	<p>Mažoji Lietuva ir VLIKas Amerikoje Atskirame geltoname voke dvi brošiūros: - VLIKo grupių komisijos pranešimas - Į pilnutinę demokratiją VLIKo Seimo Toronte 1973 m. kalbos, rezoliucijos, ELTOS informacijos, iškarpos iš laikraščių etc.</p>
8.	8	<p>Mažosios Lietuvos rezistencinis sąjūdis Mažosios Lietuvos rezistencinio sąjūdžio aplinkraščiai – 101 l. Suvažiavimai ir kita veikla iki 1966 m. – 59 l. Suvažiavimai ir su jais susiję reikalai – 168 l. Spauda apie MLRS veiklą, suvažiavimus; korespondencija su P. Šernu. Apie 100 l.</p>
9.	9	<p>Memorandumai JAV kongresui dėl Mažosios Lietuvos ir ACEN raportai Mažosios Lietuvos Tarybos memorandumas 1954 m., įteiktas State Departamentui Vašingtone. Pro memoria apie E. Simonaičio apsilankymą Vašingtone. Medžiaga apie Lietuvos klausimo svarstymus Amerikos kongrese. Susirašinėjimas Rytprūsių klausimu vokiečių, anglų ir lietuvių kalbomis. Lietuviška ir vokiška spauda Rytprūsių sienų klausimu. Iš buvusios bylos 22 (III) perkelta medžiaga apie <i>Assembly of Captive European Nations</i> – prakalbos, referatai ir <i>East-Central European Papers</i>.</p>
10.	10 (I)	<p>Mažosios Lietuvos sienos ir revindikacijos dokumentai; studijos, memorandumai Pro memorijos dėl etnografinių Lietuvos sienų, VLIKo Didysis memorandumas, Memorandum on the restoration Lithuania's Independence 1950; Lietuva ir Karaliaučiaus kraštas, K. Pakšto, A. Geručio, Z. Ivinskio ir kt. Straipsniai</p>
11.	10 (II)	<p>Mažosios Lietuvos sienos ir revindikacijos, spauda, žemėlapiai J. Balio Mažosios Lietuvos sienų koncepcija ir diskusija šia tema; V. Žemaičio dialogas su dr. J. Baliu dėl sienos koncepcijos; VLIKo ir kitų lietuviškų organizacijų diskusijos bei nuomonė dėl Mažosios Lietuvos (Rytprūsių) sienų. Žemėlapiai</p>
12.	11	<p>Lietuvos tyrimo institutas. Studia Lituanica III. Korespondencija: Budreckis, Gustaitis, Gimbutas, Kaladė, Puzinas, Rėklaitis, Stiklorius, Pėteraitis</p>
13.	12	<p>Klaipėdos kraštas 1923-1939 Simaičio byla; Brožaičio straipsniai; <i>Sandora</i> ir kt. A. Geručio laikraštyje DIRVA 1980-1981 m. išspausdintos knygos apie dr. Dovą Zaunių iškarpos.</p>

14.	13 (I)	<p>Mažosios Lietuvos istorijos tyrinėjimai</p> <p>J. Jakštas. Žvilgsnis į Mažosios Lietuvos Istoriografiją. Pirmas skyrius ir Antras skyrius. Mažosios Lietuvos apgyvendinimas iki XVII amžiaus pabaigos.</p> <p>Ansas Bruožis. Mažosios Lietuvos mokyklos ir lietuvių kova dėl gimtosios kalbos.</p> <p>Friedrich Wilhelm's I. Colonisationswerk in Lithauen, vor. Die Salzburger Colonie.</p> <p>Die Eroberung Preussens durch die Deutschen von Albert Ludwig Ewald.</p> <p>Kopija lapelio iš Lietuvių enciklopedijos XIII 1958, p. 145.</p> <p>Die Litauer in Preussen und ihre Bestrebungen. Eine historisch-kritische Betrachtung.</p> <p>VOKAS su jame esančiomis 14 kopijomis. Pagrindiniai Prūsijos ir Ordino laikų pirminiai šaltiniai, sutartys, diplomatiniai dokumentai lotynų, vokiečių, lenkų kalbomis. Sąrašas ant voko. Melno taikos sutarties tekstas 1422 m.</p> <p>Ištraukos iš F. Teznerio <i>Die Slaven</i> ir pan. kopijos.</p>
15.	13 (II)	<p>Mažosios Lietuvos istorija: iškarpos iš laikraščių</p> <p>Atskirame voke – iškarpos iš <i>Ostpreußenblatt</i> (1954-1966)</p> <p>Daug iškarpų iš SVEČIO; kopijos straipsnių iš Lietuvos TSR Mokslų akademijos <i>Mokslo darbu</i>; H. Tamašausko straipsnių serija <i>Donelaičio Lietuva</i>; medžiaga apie dr. J. Zauerveiną.</p> <p>Martyno E. Nauburo straipsnis <i>Kaimiečių švietimas Mažojoje Lietuvoje</i> ir kt.</p>
16.	14	<p>Mažosios Lietuvos at(si)minimas okupuotoje Lietuvoje</p> <p>Iškarpos iš sovietinės okupacijos metais (paskutiniai XX amžiaus dešimtmečiai) laikraščių ir žurnalų kultūrinio gyvenimo tema.</p> <p>Nemažai medžiagos apie Kristijoną Donelaitį.</p> <p>Taip pat Lietuvos pagrindžio spaudos leidinys <i>Perspektyvos</i>, 1979, Nr. 9.</p> <p>A. Lymanto straipsnis iš SVEČIO – <i>Mažosios Lietuvos idėjos ir jos praeities atsiminimas okupuotoje Lietuvoje</i>. Kopija.</p> <p>Iš viso lapų 225.</p> <p>Atskirame voke PABIROS apie įvairius Mažosios Lietuvos asmenis</p>
17.	15	<p>Senieji ir Naujieji Prūsai</p> <p>SENIEJI PRŪSAI – iškarpos iš laikraščių, žurnalų apie senąsias baltų gentis; saugojimo vnt. – 40</p> <p>Vytauto Bagdonavičiaus etnologijos ir religijos istorijos studija <i>Aukojimas Prūsiose šešiolikto šimtmečio pradžioje</i>;</p> <p>V. Žemaičio <i>Iš Sūduvos – Jotvos - Dainavos praeities</i> – trumpa archeologinė, politiniai išorinė ir kalbinė šio krašto apybraiža.</p> <p>NAUJIEJI PRŪSAI – ištraukos apie Palmaitį, Tolkemitą, prūsų tautos ir kalbos atgaivinimo idėją.</p> <p>Latvių-lietuvių vienybės draugijos medžiaga.</p>

18.	16	Vietovių aprašymas; ūkis; iškarpos iš spaudos Įvairių autorių straipsneliai apie Kartoną, Neringą, Šešupę, Mažosios Lietuvos vietovardžius, gintarą; iškarpos iš spaudos Mažosios Lietuvos istorijos ir kultūros/politikos klausimais rinkinys
19.	17 (I)	Iliustracijos; fotografijos; atvirutės Medžiaga bylos viduje sudėta į vokus, nuotraukų aprašai juose.
20.	17 (II)	Iliustracijos; fotografijos; atvirutės Medžiaga bylos viduje sudėta į vokus, nuotraukų aprašai juose.
21.	18	Bibliografija; beletristika Įvairūs asmeninių ir visuomeninių bibliotekų knygų aprašai, Lietuvių bibliografinės tarnybos leidiniai (rankraščiai); Mažosios Lietuvos reikalai tremtinių spaudoje (1945 m. ir vėliau) ir pan. Apie Vydūno teatrą, L. Rėžą, J. Bobrowski, H. Sudermanną, daug apie K. Donelaitį, jo <i>Metų</i> vertimą į lenkų kalbą, filmą <i>Herkus Mantas</i> ir kt. kultūrinio gyvenimo reiškinius; patarlių rinkiniai. Adomo Brako straipsnelis.
22.	19 (I)	Personalijos; raidės A-P Gelžinis A., Gerutis A., Glažienė A., Glažys M., Glemža J., Grigolaitis J. Ivas A., Jokužaitis H., Jagomastas E., Jankus M., Jankutė Elzė (ir dvi nuotraukos), Jankutė Edė, Jasaitis D., Jurgaitis J., Jurgėla K., Kantas I. Kynastas A., Kunkis V., Kuršaičiai, Kuzmickas St., Lacytis M., Lekšas K., Lokys K., Narbutas M., Puskepalaitis A., Pauperas J., Pitkunigis V., Purvinas M., Pranckus J.
23	19 (II)	Personalijos; raidės R-Ž Raišukytė M., Reizgys M., Rėklaitis P., Sauga J., Sauerwein, Simonaitis E., Simonaitytė I., Sidzikauskas V., Skėrys F., Stepaitis H., Stiklorius J. Šernai, Šimkus J., Škirpa K., Šlenteris F., Trakiai, Trukanas K., Trumpjonas V. Tumas H., Vainoras St., Vydūnas, Vilgalys R., Zaunius D., Žalkauskas K.
24.	20 (I)	Korespondencija M. Anysas (34), J. Audėnas (127), Augustaitis ir kt. (113), V. Didžys (60), A. Puskepalaitis (116), P. Wörster (35)
25.	20 (II)	Korespondencija A. Regis (219 l.) Likusi korespondencija susegta pagal abėcėlę
26.	20 (III)	Korespondencija Kriaučiūnas, Savickis, Sidzikauskas, Purvinas, Plonaitis, Tolišius, Trakis, Žemaitis, Žalkauskas
27.	21 (I)	Korespondencija Fr. Skėrys, A. Lymantas
28.	21 (II)	Korespondencija Martynas Gelžinis – 1-224 psl. Jonas Stiklorius – 225-542 psl
29.	21 (III)	Korespondencija Banaitis, Gerutis, Endrikaitis, Galvanauskas, Jankutė, Gringauzas, Knopfmileris, Karvelis, Kaminskas, Tautos fondas, Varia, Simonaitis

30.	22 (I)	<p>Martyno Brako spaudos kūriniai Straipsniai įvairiausiomis Rytų Prūsiją ir Mažąją Lietuvą temomis, tų straipsnių ruošiniai, susirašinėjimas dėl jų turinio. Oficiali medžiaga apie Lietuvos tarptautinę padėtį. Autoriaus straipsniai, skirti <i>United Restitution Organization</i> apie Lietuvos tarptautinę padėtį. Straipsnių <i>Keli Rytorūsių vokiečių likimo ir veiklos bruožai</i> serija, publikuota NAUJIENOSE, 1955 m. Žurnalas LIETUVIŲ DIENOS, jubiliejinis M. Brakui skirtas numeris 1987 m. spalio mėn. Kazlo kn. <i>The USSR-German Aggression against Lithuania</i> recenzija-kritika. Medžiaga apie jūrų skautus. M. Brako autobiografija.</p>
31	22 (II)	<p>JAV užsienio politikos analizė JAV užsienio politika Jaltos ir kitų konferencijų metu Mažosios Lietuvos atžvilgiu; visi straipsniai yra giliai išanalizuojami ir pateikiami komentarai. Keletas straipsnių skirta Versalio taikos sutarčiai ir jos pasekmėms. Detaliai nagrinėjama Wudro Wilsono pažiūros ir jų raida. Keletas paties Martyno Brako rišlesnių tekstų. Iš viso – 23 fragmentai.</p>
32.	22 (III)	<p>JAV užsienio politika, M. Brako straipsniai ta tema Martyno Brako kalbos/straipsniai lietuvių ir anglų kalbomis; oficialios deklaracijos; straipsnių JAV užsienio politikos veiksmais kopijos ir jų detali analizė bei komentarai; ACEN (Assembly of Captive European Nations) <i>Reports and Analyses</i>: No 2, No 3. 14 saugojimo vnt.</p>
33.	23	<p>Martyno Brako paskaitos, (pra)kalbos, spaudoje neskelbti rašiniai Autoriaus tekstuose nagrinėjami labai įvairūs klausimai, nuo geopolitinių iki etnografinių Mažosios Lietuvos istorijos klausimų ir dabartinės padėties analizės, “kultūriniai mainai”, Mažosios Lietuvos santykiai su Lenkija ir pan. Nemažai paskaitų, skaitytų įvairiomis progomis per išėvijos radiją. Bylos apimtis 228 psl.</p>
34.	24 (I)	<p>Žurnalai, kuriuose yra išspausdinti Martyno Brako straipsniai 1. DARBAS. Visuomenės mokslų, meno ir literatūros žurnalas. 1960 m. Nr. 1(44) 2. The Baltic Review. 37. October, 1970. 3. The Baltic Review. 38. August, 1971. 4. AIDAI, 1963. Nr. 10. 5. AIDAI, 1974, Nr. 3. 6. LITUANUS. No. 3, September, 1963. 7. LITUANUS, No.2, September 1960. 8. AIDAI, 1974 m., Nr. 8. 9. AIDAI, 1986 m., Nr. 1. 10. AIDAI, 1986 m., Nr. 2. 11. AIDAI, 1986 m., Nr. 3.</p>

35.	24 (II)	<p>Martyno Gelžinio studijos Götingene perrašoma Mažosios Lietuvos istorija; Prof. Mortenseno laiškas Vydūnui; Klaipėdos srities autochtonai; Dr. Gertrud Mortensen ir Mažoji Lietuva; Mažlietuviškųjų genčių etninės sienos Vakaruose; Mortensenų nebaigtasis veikalas apie Mažąją Lietuvą; Klaipėda ordino valdžioje (1252-1525); Kas atplėšė Klaipėdą nuo Lietuvos; Kaip maskoliai naikino Mažąją Lietuvą; Lietuvių Literatūrinė Draugija Tilžėje 1879-1925 m. (nepilnas rinkinys); Ievos Simonaitytės literatūrinė-politinė kūryba. 1981 m. (nepilnas rinkinys) Kai kurios laikraščių iškarpos labai prastos kokybės.</p>
36.	24 (III)	<p>Jono A. Stikloriaus rankraštis <i>Mažoji Lietuva tarptautinėse sutartyse</i>. Mašinėraštis, egz. per kalnę. V. Sidzikauskas. <i>Diplomatijos paraštėje</i> – iškarpos iš laikraščio DIRVA.</p>
37.	25	<p>Vydūnas Kopija Vydūno veikalo <i>Tauresnio žmoniškumo užtekėjimas</i> (kada karų nebebus), Detmoldas, 1948; J. Stiklorius apie Vydūną (AIDAI, 1978 Nr. 10); medžiaga apie Vydūno fondą, susirašinėjimas ir oficiali medžiaga; Ulos Lachauer <i>Das verlorene Ännchen: Memelland</i> – iš laikraščio <i>Die Zeit</i>, Nr. 14-31 März, 1989. Korespondencija apie jo knygos “700 Jahre...” išleidimo reikalus. Geltoname voke fotografijos ir atvirlaiškiai Vydūnui. Medžiaga apie Adomą Braką (atskirame voke). Nepilnas laikraščio KELEIVIS komplektas.</p>
38.	26	<p>Klaipėdietiška spauda Originalai ir kopijos 1933 m. laikraščio LIETUVOS KELEIVIS ir jo priedai; fragmentiškai; iš viso 29 vnt.</p>